

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації **Ван Цзянь** на тему:
**«АНСАМБЛЕВІ ФОРМИ ВОКАЛЬНОЇ МУЗИКИ У СУЧАСНІЙ
ВИКОНАВСЬКІЙ ПРАКТИЦІ:
ЖАНРОВО-СТИЛЬОВА СПЕЦИФІКА»**

на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 – «Музичне
мистецтво» з галузі знань 02– «Культура і мистецтво»

Публічну презентацію наукових результатів дисертації
проведено на засіданні кафедри інтерпретології та аналізу музики
Харківського національного університету мистецтв імені
І. П. Котляревського
«24» червня 2025 року, протокол № 15

Обґрунтування теми. У сучасному вокальному мистецтві ансамблеві форми постають як поліаспектний феномен, що інтегрує жанрову багатоманітність, інтонаційно-драматургічну гнучкість, виконавську комунікативність і міжкультурну резонансність. Їх еволюція свідчить про перехід від традиційної форми спільного музикування до складної інтонаційної системи, яка відображає не лише музичну взаємодію, а й глибокі психоемоційні, соціальні й символічні процеси. У такому вимірі ансамбль функціонує як сценічний простір інтонаційного діалогу, в якому темброва диференціація, фразувальна пластика та артикуляційна виразність стають носіями естетичних і семантичних змістів. В умовах глибокої трансформації сценічної комунікації, посилення перформативного та міжмедійного виміру музичного театру ансамблеві форми набувають статусу ключового механізму художнього моделювання міжперсональних зв'язків, психологічних конфліктів і культурних контекстів.

Актуальність теми зумовлена низкою взаємопов'язаних чинників, які відображають як еволюцію сучасної вокальної виконавської практики, так і трансформацію музично-освітніх стратегій у глобалізованому мистецькому просторі: 1) необхідністю розвитку вокального ансамблевого виконавства, насамперед, в оперному жанрі як засобу збагачення сучасної виконавської практики; 2) важливістю ґрунтового засвоєння ансамблевих форм у навчальній практиці академічного вокалу, зокрема у системі китайської музичної освіти, де ансамбль виступає не лише навчальним, а й соціокультурним інструментом; 3) завданням комплексного музикознавчого осмислення ансамблю як динамічної моделі взаємодії, що розгортається на перетині жанрово-композиційної структури, драматургічного розвитку та інтерпретаційної відкритості.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано за планом науково-дослідницької роботи Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського згідно комплексній темі «Когнітивне музикознавство: парадигматика музичної

творчості в актуальних запитах історії» (протокол засідання Вченої ради № 5 від 29.12.2021 року). Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського (протокол Вченої ради № 6 від 28.01.2021 року).

Мета дослідження – виявити жанрово-інтонаційну специфіку ансамблевих форм вокального-сценічна драматургії у сучасній виконавській практиці.

Об'єкт дослідження – європейське та китайське оперне мистецтво.

Предмет дослідження – жанрово-типологічна та інтонаційна специфіка ансамблевих форм у європейській та китайській вокальній музиці.

Матеріал дослідження – ансамблеві сцени з китайських опер: «Жаль за минулим», «Цюй Юань» Ши Гуаннаня; «Сяйво зірки, яскраве сяйво» Фу Генчена та Ху І; «Король Чу», «Дика земля» Цзінь Сяня; «Глибокий палац і море бажань», «Одного разу на горі», «Ан Чонген» Лю Чженьцюя.

Методи дослідження. В роботі залучено такі методи: *історичний* – направлений на розкриття еволюції ансамблевих моделей у контексті музично-естетичних парадигм західноєвропейської та китайської культур; *жанрово-стильовий* – спрямований на розкриття специфіки жанрових параметрів та стилістики китайських ансамблевих сцен в різних композиційно-структурних версіях; *типологічний* – для класифікації форм за кількісно-структурними й драматургічними ознаками; *виконавсько-стильовий* – встановлює семантико-герменевтичне поле ансамблевого співу як відкриту систему, здатну до збагачення та оновлення; *культурологічний* – для трактування ансамблю як репрезентанта культурної ідентичності, для осмислення виконавських підходів та сценічного втілення ансамблевого матеріалу; *композиційно-драматургічний*, дозволяє виявити особливості будови, розвитку музичного матеріалу, драматургічної функції ансамблевих сцен в китайських і європейських операх; *інтерпретаційний* – виявляє роль ансамблевого співу як способу мислення, її існування в системі музичних універсалій та виконавської виразності; *компаративний* - залучений для порівняння ансамблевих сцен.

Теоретичною базою роботи стали наукові праці музикознавців присвячені питанням: *історія опери, сучасна оперологія, еволюція вокального мистецтва* (С. Abbate та R. Parker, 2015; J. Budden, 2008; D. Kimbell, 1994; P. Gossett, 2006; D. Heartz і T. Bauman, 1992; C. Palisca, 1991; R. Taruskin, 2005, 2006, 2010; J. Samson, 2002; R. Miller, 1996; D. Stein та R. Spillman, 1996); *методологія вокального ансамблю* (Т. О. Ланіна, 2016, 2017; А. С. Даценко, 2013; Л. Ф. Бурміцька, 2014; О. Л. Заверуха й Т. О. Чернета, 2022; Т. Б. Каблова й С. В. РумянцевА, 2018); *вокальне виконавство* (Тоцька, 2012; Кравченко, 2021; Сбітнєва, 2024; Стахевич, 2013; Руденко, 2018; Устименко-Косоріч, Стахевич, Єрмоменко, 2022); *вокальне та театральне мистецтво Китаю, міжкультурна рецепція* (А. М. Бойко, 2018; Ван Ін, 2017; Лі Мін, 2019; Юй Сінья, 2024; Чжу Сиси, 2024; Сяосі Лю, 2023; Гао Бінчжун, 2009; Jones, 1995; Mackerras, 1994; Yung, 1997; Rees, 2009); *сучасний музичний театр, модернізм, цифрові*

техніки (Lehmann, 2006; Rebstock & Roesner, 2012; Heile & Wilson, 2020); *культуро́логія* (Шевель, 2013; Красненко, 2023; Колупаєва, Таранченко, 2023; Петруша, 2023).

Наукова новизна одержаних результатів. У дослідженні *вперше*:

- здійснено системне представлення історико-стильової еволюції вокальних ансамблів, проаналізованих крізь призму стилістичних змін, драматичних функцій та міжкультурних трансформацій;
- осмислено ансамблеві форми академічного вокального виконавства як інтегративний феномен, у якому поєднуються структурно-композиційна організація, інтонаційно-виразні засоби та драматургічна функція у просторі сценічної дії;
- застосовано компаративний підхід до аналізу моделей ансамблевого виконавства, зокрема в оперній традиції Західної Європи та сучасного Китаю, що дало змогу виявити особливості культурно-естетичної взаємодії та вокальної комунікації в багатонаціональному просторі опери;
- виконано поглиблений структурно-функціональний аналіз ансамблевих сцен у сучасних китайських операх – «Цюй Юань» Ши Гуаннаня, «Король Чу» Цзінь Сяна, «Сяйво зірки, яскраве сяйво» Фу Генчена, Ху І та «Глибокий палац і море бажань», «Одного разу на горі», «Ан Чонген» Лю Чженьцюя – з урахуванням семантичного наповнення, драматургічного навантаження та виконавської взаємодії в контексті національного театру.

Подальшого розвитку набуло:

- специфіку ансамблевих сцен в операх китайських композиторів, що дозволяє розширити наукове розуміння вокальної драматургії у творах сучасного Сходу.

Уточнено:

- понятійно-категоріальний апарат аналізу ансамблевих форм у вокальному мистецтві (зокрема, інтерпретаційне осмислення понять «ансамбль», «інтонаційна взаємодія», «виконавська драматургія» у транскультурному контексті);
- специфіка функціонування ансамблевої взаємодії в умовах сучасного оперного театру, зокрема на стику традиційної і новітньої китайської сценічної стилістики.

Практичне значення даної роботи полягає у можливості застосування положень дисертації у професійній вокально-виконавській підготовці, зокрема при вивченні ансамблевого репертуару, інтерпретації дуетних сцен, формуванні ансамблевого мислення молодих вокалістів.

Апробація результатів дослідження Обговорення дисертації відбувались на кафедрі інтерпретології та аналізу музики Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського. Основні положення результатів дослідження представлені авторкою у доповідях на міжнародних науково-практичних конференціях, в тому числі в межах міжнародних науково-практичних проектів:

1. «Мистецтво та наука в сучасному глобалізованому просторі. До дня науки в Україні» (Харків, 17-18 травня 2021 року, ХНУМ імені І.П.Котляревського);
2. «Поетика музичної творчості» в межах науково-мистецького проекту "Практична музикологія" (Харків, 17 січня 2022 року, ХНУМ імені І.П.Котляревського);
3. «Сучасне слово про мистецтво: наука і критика» (Харків, 13-14 лютого 2023 року, ХНУМ імені І.П.Котляревського);
4. «Слово про мистецтво: наука і критика» (Харків, 13-14 лютого 2024 року, ХНУМ імені І.П.Котляревського);
5. «Ювілейні магістерські читання», в межах міжнародного науково-практичного проекту, присвяченого 20-річчю кафедри інтерпретології та аналізу музики Харківського національного університету мистецтв імені І.П.Котляревського «INTER-PROTO-LOGOS» (2-7 грудня 2024 року);
6. «Слово про мистецтво: наука і критика» (Харків, 11-12 лютого 2025 року, ХНУМ імені І.П.Котляревського);
7. «Мистецтво та шляхи його осмислення в дослідженнях молодих науковців» (Харків, 22-23 квітня 2025 року, ХНУМ імені І.П.Котляревського).

Публікації. За темою дисертації опубліковано 3 статті у спеціалізованих фахових виданнях категорії Б, рекомендованих і затверджених МОН України:

1. Ван Цзянь (2025). Ансамблевий спів як феномен західноєвропейської музики: історичний дискурс. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*, 74, 212 – 230. DOI 10.34064/khnum1-74.10 https://intermusic.kh.ua/vypusk74/problemy_74_10_Jian_212-230.pdf

2. Ван Цзянь (2025). Вокальні ансамблі у творчій практиці Європи та Китаю: традиції, трансформації, сучасні тенденції. *Fine Art and Culture Studies*, (1), 8–13. DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2025-1-2> <http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/art/article/view/2259>

3. Ван Цзянь (2025). Дуєтні сцени в опері Цзінь Сяна “Король Чу”: жанрові моделі, інтонаційна стилістика, ансамблева взаємодія. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 85 (3), 115-120. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/85-3-16> ; https://www.aphn-journal.in.ua/archive/85_2025/part_3/18.pdf

Характеристика особистості здобувача. Ван Цзянь навчалася в аспірантурі Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського протягом 2020–2025 навчальних років (науковий керівник – кандидат мистецтвознавства, доцент Цурканенко Ірина Володимирівна; кандидат мистецтвознавства, старший викладач Зінченко Вікторія Олександрівна).

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана українською мовою з правильним вживанням лінгвістичної та спеціальної термінології. Стиль викладених в дисертації матеріалів дослідження – науковий.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності. Під час виконання дисертації здобувачка дотримувалася принципів академічної доброчесності. За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не було виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації.

Як результат попередньої експертизи дисертації Ван Цзянь у межах публічної презентації наукових результатів дисертації, проведеної на засіданні кафедри інтерпретології та аналізу музики Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського та повноти основних результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Дисертація Ван Цзянь «**Ансамблеві форми вокальної музики у сучасній виконавській практиці: жанрово-стильова специфіка**», представлена на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 – Музичне мистецтво є ґрунтовним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, що має наукову новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів. Її зміст відповідає спеціальності 025 – Музичне мистецтво. Визначені мета та завдання повністю розв’язані, основні положення дисертації обґрунтовують наукову новизну. Обсяг та структура дисертації відповідають вимогам, що висуваються до дисертацій на ступінь доктора філософії. Результати дисертації пройшли апробацію на 7 міжнародних науково-практичних конференціях; основні положення відображено у 3 одноосібних наукових статтях у фахових виданнях категорії Б, затверджених МОН України.

2. Викладене дозволяє дійти висновку, що дисертація Ван Цзянь «**Ансамблеві форми вокальної музики у сучасній виконавській практиці: жанрово-стильова специфіка**» має теоретичну, практичну значущість,

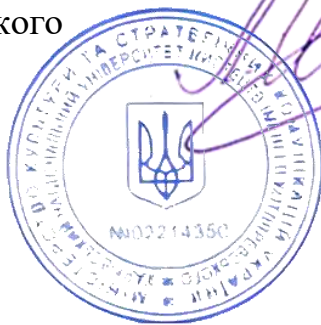
наукову новизну; її результати можуть бути запроваджені до науково-теоретичної та практичної сфер сучасного музичного мистецтва. Дисертація, подана на здобуття ступеня доктора філософії, відповідає вимогам, передбаченим пунктами 10 та 11 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), та може бути представлена у разовій спеціалізованій вченій раді для присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» галузі знань 02 – «Культура і мистецтво».

3. Рекомендувати дисертацію **Ван Цзянь «Ансамблеві форми вокальної музики у сучасній виконавській практиці: жанрово-стильова специфіка»** до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді для присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» галузі знань 02 – «Культура і мистецтво».

Результати дисертаційного дослідження обговорено і схвалено на публічній презентації наукових результатів дисертації, яку було проведено на засіданні кафедри інтерпретології та аналізу музики Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського.

Головуюча на публічній презентації наукових результатів дисертації:

Доктор мистецтвознавства, професор,
завідувач кафедри інтерпретології
та аналізу музики Харківського
національного університету мистецтв
імені І. П. Котляревського

ШАПОВАЛОВА Л.В.